

Ольга БУРЯК

інструктор з праці
Комунальної установи
Сумської обласної ради
Сумського обласного центру комплексної
реабілітації для дітей та осіб з інвалідністю

ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ПРИЙОМИ ГЛИНОТЕРАПІЇ З ДІТЬМИ ІЗ ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

У статті досліджено та обґрунтовано корекційну спрямованість занять з глинотерапії для дітей із дитячим церебральним паралічем. Основну увагу приділено аналізуванню та розкриттю прийомів та етапів глинотерапії для дітей даної категорії, значення ліплення з глини в реабілітаційному процесі.

Ключові слова. Дитячий церебральний параліч, глинотерапія, ліплення з глини, прийоми глинотерапії, етапи глинотерапії.

Olga Buryak. main stages and techniques of clay therapy with children with cerebral palsy

The article investigates and substantiates the corrective orientation of clay therapy classes for children with cerebral palsy. The main attention is paid to the analysis and disclosure of techniques and stages of clay therapy for children of this category, the importance of clay modeling in the rehabilitation process.

Children's cerebral palsy, clay therapy, clay modeling, clay therapy techniques, stages of clay therapy.

Постановка проблеми. Заняття по ліпленню з глини мають великі корекційні можливості для дітей із дитячим церебральним паралічем (ДЦП). Ліплення з глини є найефективнішим видом художньої творчості, адже дитина не тільки бачить те, що створила, бере в руки свій виріб, за необхідністю змінює форму, розмір тощо. Заняття з глинотерапії сприяють розвитку дрібної моторики, уяви та фантазії, художнього та просторового мислення, спонукає дітей до самостійності. Ліплення з глини розвиває конструктивні навички, стимулює психічні процеси: увагу, пам'ять, сприймання, уяву, мовлення, формулює вміння планувати роботу, доводити розпочату справу до кінця.

Актуальність. Проблеми застосування прийомів глинотерапії висвітлені у працях Н. Калька, З. Ковальчук, Т. Зінкевич-Евстигнева, Т. Евтеєва, Т. Ящишина та ін. Проте не дивлячись на зазначені наукові доробки, багато питань залишаються не з'ясованими.

Мета статті: дослідити та розкрити основні етапи та прийоми глинотерапії при роботі з дітьми із дитячим церебральним паралічем.

Виклад основного матеріалу. Як відомо у дітей із ДЦП відмічається виражена в різному ступені загальна моторна недостатність. Вони відчують складнощі при виконанні дій, що вимагають точності і синхронізації рухів: їм важко брати предмет невеликого розміру, вставляти, зав'язувати, складати, ліпити, вирізати, наклеювали і т.д. Недостатньо розвинені рухові функції рук, порушення скоординованості рухів очей і рук викликають у дітей великі складнощі, які часом змушують їх відступати перед будь-яким завданням, зв'язаними з виконанням вищезазначених дій.

Глина – це той матеріал, з яким діти можуть легко впоратися, адже вона набагато м'якше пластиліну, має характерну фактуру, вологість, в'язкість, що розвиває дотик і чутливість.

Глинотерапія робить пальці дітей більш рухливими, самі рухи більш впевненими, точними, сприяє розвитку почуття дотику. Під час заняття задіяна вся рука, збільшується її сила. Діти із ДЦП оволодівають умінням залучати в роботу обидві руки, отримують уявлення про те, що різні форми створюються різними способами, різними рухами рук, різною силою натиску. Все це сприяє розвитку тонкої моторики рук.

Прийоми ліплення для дітей з ДЦП:

- відщипування – відділення великим і вказівним пальцями невеликого шматка від одного великого;
- розмикання – натискання пальцями або рукою;
- сплющення – стиснення матеріалу і надання йому пласкої форми;
- вдавнення – натискання великого або вказівного пальця, робиться поглиблення;
- прищипування – витягнення, загострення одного краю;
- просування – формування «ковбасок» долонями, створення форми кулі круговими рухами долоні;
- з'єднання – скріплення деталей один з одним.

Заняття із глинотерапії включають в себе декілька етапів. **Підготовчий етап:** необхідно починати з визначення ступеня сформованості у дітей із ДЦП зображувальних вмінь, навиків та дрібної моторики. Це дає можливість розібрати напрям роботи з урахуванням індивідуальних особливостей і можливостей дітей. В кабінеті повинні бути в наявності: стеки, качалка, ножі, штампи, форми для вирізання заготовок, допоміжний матеріал (намистини, гудзики, камінці, насіння тощо) і безпосередньо сама глина.

Перший етап направлений на засвоєння основних прийомів ліпки: скачування, сплющення, поділ глини на частини, де у дітей із ДЦП формуються вміння узгоджувано працювати обома руками. Діти навчаються прийомам витягування, прищипування, примазування. Заняття будуються за принципом від простого – до складного. Дітям пропонується ліпити із глини овочі, фрукти, не складні прикраси, фігурки тварин тощо. Ця робота потребує терпіння, посидючості, уваги і працьовитості. Важливо своєчасно прорахувати різноманітні види допомоги кожній дитині.

Другий етап можна починати, коли діти вільно володіють основними видами прийомів ліплення. На даному етапі діти із ДЦП засвоюють уже більш складні прийоми ліпки: видавлювання, вдаювання, відтягування дрібних деталей, з'єднання частин шляхом примазування, приєднання додаткових частин шляхом наліплювання. Для дітей із ДЦП з низьким рівнем розвитку дрібної моторики для полегшення виконання завдань можна використовувати промальовування стекою або допоміжними матеріалами, замінюючи виготовлення дрібних деталей в ліпленні. Із часом діти з даною нозологією, оволодіваючи основними вміннями, можуть застосовувати качалку для розкочування глини, ніж і ножиці, а також поступово ознайомлюватися із з різними видами ліпки, такими, як:

- конструктивний – коли робота складається з окремих частин;
- скульптурний – полягає в тому, що виріб ліпиться з цілого шматка глини;
- комбінований – включає в себе обидва вищезгаданих способи.

Крім вище зазначеного, глиноterapia навчає дітей із ДЦП розуміти і контролювати свої емоції, допомагає знайти конструктивний спосіб вираження. Робота з глиною має глибокий психологічний вплив. В процесі занять дитина може розслабитися, зняти напругу і зарядитися позитивною енергією.

Висновки. Отже, підсумовуючи можна сказати, що в системі реабілітаційної діяльності для дітей із ДЦП заняття із глиноterapiї мають велике значення. При проведенні занять необхідно враховувати етапи роботи, прийоми глиноterapiї, особливості даної категорії дітей та корекційну спрямованість занять. Окрім вирішення навчальних завдань (формування потреби у відображенні навколишньої дійсності

засобами ліплення з глини, навчанню основним прийомам ліпки тощо), вирішуються і корекційно-розвивальні завдання: корекція особливостей розвитку сенсорної, інтелектуальної, емоційної сфер, обумовленими порушеннями функціонування опорно-рухового апарату, розвитку дрібної моторики, уваги, уяви, мислення тощо. Глинотерапія дозволяє розвинути у дітей із ДЦП здатність творчо мислити, повірити в свої сили, навчитися працювати й адаптуватися до суспільства.

Перспектива дослідження. Подальші наукові розвідки будуть присвячені вивченню та удосконаленню прийомів роботи з глинотерапії, які спрямовані на корекцію психічних та фізичних порушень у дітей із дитячим церебральним паралічем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арт ідеї. Школа образотворчого мистецтва / Ф. Вотт; Пер. з англ. В. Наливаню. К. : Країна Мрій, 2007. 288 с. ISBN 978-966-424-0.
2. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта» : навч. посіб. / О. В. Колишкін. Суми : Університетська книга, 2013. 392 с.
3. Підливна Ф. Терапія мистецтвом. 2 вид., оновл. Івано-Франківськ : ОІППО; Снятин: ПрутПринт, 2009. 136 с.
4. Федій О. А. Естетотерапія. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 256 с.

Наталія ДЕМІДОВА

студентка 4 курсу
спеціальності 016 Спеціальна освіта
(Логопедія. Спеціальна психологія)
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – **О. І. ОЛЕФІР**,
кандидат педагогічних наук, доцент

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗПР В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Затримка психічного розвитку поєднує в собі комплекс порушень розвитку психічних функцій. Це істотно впливає на якість навчання учня молодшої школи. Психолого-педагогічний супровід дає можливість дитині із ЗПР адаптуватися до навчального процесу. У статті описано завдання такої системи та особливості. Також запропоновано варіанти впровадження в неї технології фанфікшену.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, затримка психічного розвитку, інклюзивне навчання, метод написання фанфіків, розвиток мотивації до навчання.